

Stenåldern

För 10 000 år sedan när den stora inlandsisen hade smält, vandrade tusentals renar in i Norden. Efter följde människorna. De var jägare och samlare. Jägarna använde spjut och pilbåge. De jagade ren, älg, hjort och vildsvin. Den tidiga stenåldern brukar även kallas för jägarstenåldern

Först bosatte människorna sig i de södra delarna av Norden, i det som idag är Danmark och södra Sverige. Det var här som inlandsisen smälte bort först. När inlandsisen var helt borta befolkades Norden snabbt.

De första människorna var renjägare

Renjägarna var inte fast bosatta. När renarna flyttade på sig, så följde människorna efter. Därför ägde de inte mer saker, än de kunde bära med sig. Familjerna bodde i enkla hyddor, som de byggde av långa träkäppar, djurhudar, gräs, vass och lökvistar.

Renen var mycket viktig för människorna på den här tiden. Från renen fick man förstas kött att äta. Renskinnen användes till kläder och tält. Renens senor blev bra sytrådar, medan ben och horn kunde användas för att tillverka enkla redskap, som metkrokar och synålar.

Många redskap och vapen gjordes av sten. Man tillverkade stenyxor, pilspetsar, spjutspetsar, knivar och vassa stenar, som man kunde skrapa och skära med. Det är därför den här tiden i människans historia kallas för stenåldern.

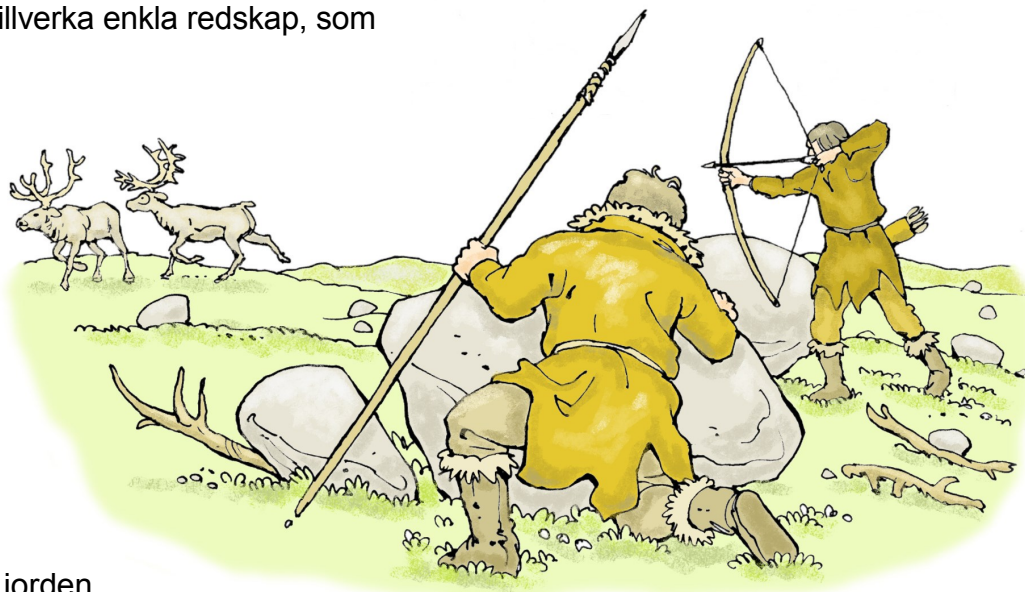
De flesta redskap och vapen tillverkades av trä eller ben.

Men eftersom de förmultnar i jorden är det mest stenverktyg, som man har hittat från den här tiden.

▲ Spjutspets av flintsten

▼ De första människorna följde efter renarna in i Norden. När inlandsisen var helt borta befolkades Norden snabbt.

Människorna lär sig att odla

För 6 000 år sedan lärde sig människorna i Norden något, så att de inte längre behövde flytta runt. De lärde sig att odla och ha husdjur. Nu blev människorna bofasta. Att människan lärt sig att odla är nog den största uppfinningen i vår historia.

Man är inte riktigt säker på hur jordbruket kom hit till oss. Men man vet att konsten att odla, fanns i områden i nuvarande Irak och Turkiet redan för 10 000 år sedan. Därifrån har jordbruket spritt sig till oss i Norden.

▲ Konsten att odla sädeslag började långt borta i Asien.

► En lerkruka från bondestenåldern hittad i Skåne. Krukan har använts till att förvara sädeskorn i.

Bondestenåldern

Den tid då människorna lärde sig odla kallas för bondestenåldern. Nu började man bygga bättre hyddor. De liknade faktiskt små hus. Människorna bodde i små byar, nära sina åkrar.

Männen röjde åkrar genom att bränna ned skog. Det kallas för att svedja. Askan gav näring åt marken. I askan sådde man frön av det som man ville odla. Korn och vete var de första sädeslagen som man odlade.

Kvinnorna malde sädeskornen på tunga malstenar. Mjölet användes till att baka bröd och till att koka gröt och välling.

▼ Kvinnorna malde sädeskornen på tunga malstenar. Mjölet användes till att baka bröd och till att koka gröt och välling.

Järnåldern

För ungefär 2 500 år sedan började en ny tid i Norden. Vi kallar denna tid för järnåldern. Den har fått sitt namn efter att man började använda vapen, verktyg och redskap av järn. Järn var en starkare metall än brons, och dessutom mycket billigare.

Till en början var det köpmän från södra Europa, som hade med sig föremål av järn. Människorna i Norden bytte till sig svärd, hjälmar, knivar, men även sågar och liar.

Smeden tillverkar ett svärd. Han håller svärdet mot ett städ med hjälp av en tång.

Människorna i Norden lär sig tillverka järn

Snart kom även smeder från andra länder. De lärde ut hur man hittade järnmalm och hur man tillverkade föremål av järn. I många sjöar låg det järnklumpar på botten. De kallas även för sjömalms eller myrmalm. Dessa klumpar kunde männen plocka upp med hjälp av långa träskopor. Lättast var det på vintern, då männen kunde gå ut på isen och göra ett stort hål i isen. Sedan kunde de skopa upp järnklumparna.

Sjömalmen eller myrmalmen, upphettades i stora ugnar. På så sätt fick man fram en ren och torr järnmalm. Detta järn upphettades sedan på nytt av en smed, som sedan kunde smida det till olika järnföremål. Smeden höll det glödande järnet mot ett städ med en tång. Sedan slog han med en hammare, när han skulle forma järnet.

En smed kunde, förutom vapen, som svärd och knivar, tillverka en hel del nyttiga saker, såsom spikar, gångjärn, ullsaxar och skärar. Med hjälp av järnspik blev nordborna duktiga på att bygga hus och båtar.

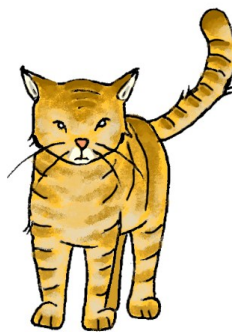
Myrmalmen som den såg ut när männen plockade upp den från sjöbotten.

Man bygger långhus

Under järnåldern hade vädret blivit kallare. Människorna hade blivit tvungna att bygga bättre och varmare hus. Man byggde stora långhus, som kunde vara upp till 30 meter långa. Ibland byggde flera familjer sina långhus ganska nära varandra. På så sätt uppstod det små byar.

I mitten av ett långhus stod eldstaden. Men det fanns ingen skorsten på långhuset. Röken fick tränga sig ut ur små hål i gavlarna av huset. Men det var nog ganska rökigt inomhus ändå.

► Katten kom till Norden under järnåldern

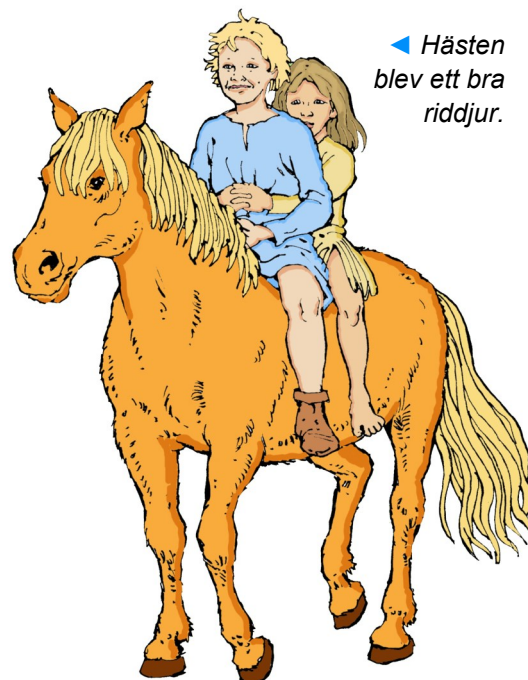

Nya husdjur

I ena änden av långhuset fanns stallet, där hade man sina husdjur. Vintertid hjälpte husdjuren till att hålla värmen inne i huset.

Under järnåldern skaffade sig människorna tre nya husdjur. Det var hönan och gåsen, som kom från Kina. Och så var det katten. Katten kom ända bortifrån Egypten i Afrika. Katterna hade spridits av köpmän genom hela Europa, ända upp till oss i Norden. Nu fanns det snart en bra råttfångare i varje hus.

På järnåldern blev det vanligt med hästar på gårdarna. Hästen drog plogen och vagnen. Den var även ett bra riddjur. Barnen fick hjälpa till med djuren på gården.

▲ Under järnåldern blev det kallare väder. Nu byggdes stora och varma långhus.

◀ Hästen blev ett bra riddjur.

Uppåkra

Uppåkra, i nuvarande Skåne, var med stor säkerhet en större stad än Birka. Här fanns en bosättning där det bodde mäktiga kungar. Uppåkra har visat sig vara Skandinaviens största, fyndrikaste och mest långvariga järnåldersstad. Staden fanns i över 1 000 år.

Arkeologerna har funnit gravar från både stenåldern och bronsåldern. Det visar att Uppåkra var en viktig plats redan för 4 000 år sedan. Men det var under vikingatiden som Uppåkra var som störst och blomstrade som mest.

Mellan år 100 f.Kr. till år 1000 e.Kr. var Uppåkra en stor stad. Uppåkras storlek måste ha varit imponerande för de människor som kom hit. Staden täckte en yta, som var lika stor som 25 fotbollsplaner. Här låg långhus, verkstäder, förrådshus och fähus om vartannat.

Människor reste till Uppåkra för att byta varor och idéer med varandra. I jorden har arkeologer hittat mynt, glas och smycken från både romarriket och områden i nuvarande Irak och Uzbekistan.

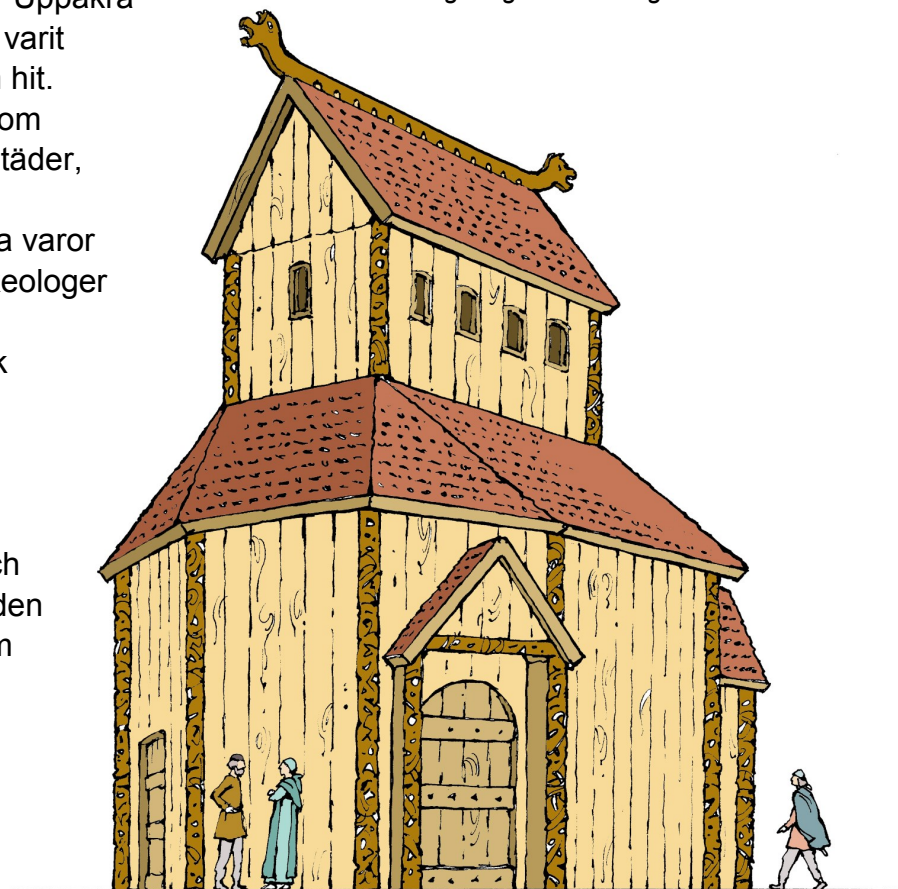
Templet

Uppåkra var en viktig plats för kungar och andra personer som hade stor makt på den här tiden. Staden fungerade ungefär som en slags huvudstad för den här delen av Skandinavien.

Arkeologer har funnit resterna av en praktfull tempelbyggnad. Man tror att Uppåkra har varit en betydelsefull religiös mötesplats. Templet användes till olika ceremonier, när man höll stora fester. Antagligen förekom det blot och olika slags offer.

▲ Idag finns här bara åkermark. Under järnåldern och vikingatiden låg här en gång Skandinaviens allra största och mest långvariga bosättning.

▲ Templet i Uppåkra kan ha sett ut så här. Templet var 13 meter långt och 6 meter brett. Det hade tre ingångar och en stor eldstad mitt i byggnaden.

Skickliga hantverkare

I Uppåkra har man funnit fler än 20 000 metallföremål. De föremål som man har hittat, visar att här fanns skickliga hantverkare. Framförallt tillverkades vackra smycken i guld, silver och brons av hög kvalitet.

Men många av de fynd som har grävts fram, har tillverkats ute i Europa och i Mellanöstern. Dessa föremål har kommit hit antingen som bytesvaror, gåvor eller krigsbyten.

◀ Den bevingade mannen är antagligen mästern som Völund, som enligt sagan flydde sin fångenskap genom att tillverka en fågeldräkt.

▲ Guldgubbar kallas sådana här små stämplade figurer av guldbleck. I Uppåkratemplet har man hittat 120 guldgubbar.

Årlig marknad

Tre högars marknad kallades den marknad, som man varje år höll i Uppåkra. Handel var viktig för människorna och många tog sig till marknaden för att bytesshandla. Varor som kan tänkas ha funnits på marknaden var pärlor, keramik, dräktspännen, hornkammor, lin, ull, spannmål, glas, kläder, mat, siden, metaller, vin, vapen, pälsverk och människor.

Staden förlorar sin betydelse

I slutet av vikingatiden var Uppåkra södra Skandinaviens viktigaste stad. Här fanns den största marknaden, det främsta tinget och den heligaste platsen - offerlund. Kanske platsen var så känd att den bara kallades för Lund(en)?

Någon gång på 1000-talet förlorade Uppåkra i betydelse. Kanske berodde det på att det gamla Lund, ersattes av det nya Lund. Den nuvarande staden Lund grundades i slutet av 900-talet, ett par kilometer norr om Uppåkra.

▲ Uppåkrabägaren är en brons- och silverbägare från omkring 400 e.Kr. Den är dekorerad med tunna guldband och vackra utsirade bilder av människor, ormar och hästar. Glasskålen är troligtvis tillverkad i området vid Svarta havet.

▼ De äldsta mynten som har hittats i Uppåkra är romerska denarer. Mynten är från omkring år 200 f.Kr.

De första kristna kungarna

Under vikingatiden valde folket inom samma landskap en hövding eller kung. Men de här småkungarna hade inte så stor makt. De var mera som några slags domare eller religiösa ledare.

Mot slutet av vikingatiden slogs landskapen ihop och bildade egna riken. På detta sätt bildades Sverige, Danmark och Norge. Till det första Sverige hörde landskapen Uppland, Södermanland, Västmanland, Östergötland, Västergötland, Småland, Gotland och Öland.

Sverige fick sitt namn efter svearnas land och hette till en början Svea rige. Med tiden ändrades namnet till Sverige.

I varje nordiskt land fanns det nu en kung som härskade. De första kristna kungarna i Norden var Olof Skötkonung i Sverige, Harald Blåtand i Danmark och Olav den helige i Norge. De nordiska kungarna förstod att de kunde använda kristendomen till att skapa lugn och ordning i sina riken, men framförallt till att öka sin egen makt.

Olof Skötkonung - Harald Blåtand - Olav Haraldsson

Olof Skötkonung lät döpa sig vid Husaby källa i Västergötland. Att döpa sig var ett tecken på att man valde att bli kristen. Olof Skötkonung var antagligen Sveriges förste kristne kung.

Kungens nya huvudstad var Sigtuna i södra Uppland. I Sigtuna fanns det en kungsgård, men även kungens eget myntverk. Här lät Olof Skötkonung tillverka Sveriges första mynt.

Harald Blåtand var den förste danske kung som omvände sig till kristendomen. Så småningom blev hela Danmark kristet. Danmark var vid den här tiden ett av de största länderna i Europa. I England hade danska vikingar erövrat ett stort landområde, som kallades för Danelagen.

Olav Haraldsson var den förste norske kristne kungen. Olav hade som ung viking stridit i både England och Normandie. Det sägs att Olav lät döpa sig i den franska staden Rouen. När Olav som kung försökte kristna normmännen dödades han i strid. Kort efter sin död blev Olav ett helgon för människorna i Norden. Han kom att kallas för Olav den helige.

▲ Olof Skötkonung lät döpa sig vid Husaby källa i Västergötland.

▲ Delar av Husaby kyrka fanns redan på Olof Skötkonungs tid.

▲ Ett av de mynt som Olof Skötkonung lät prägla i Sigtuna.

Ingegerd Olofsdotter - vikingaprinsessan som blev ett ryskt helgon

Ingegerd var dotter till den svenske kungen Olof Skötkonung och hans maka Estrid. Hon föddes omkring år 1000 och växte upp i Sigtuna, där den svenske kungens kungsgård låg vid den här tiden.

Ingegerd, som ska ha varit mycket vacker, var kung Olofs ögonsten. Därför vågade Ingegerd säga till sin pappa vad hon tyckte, även om han inte tyckte som henne.

Under vikingatiden var det vanligt att man skapade vänskapsband genom att gifta bort kungliga barn. Först friade norske kung Olav Haraldsson till Ingegerd. Ingegerd var förtjust över frieriet, men det var inte Ingegerds pappa Olof. Han och Harald var ju bittra fiender. Så mot sin dotters vilja stoppade pappan giftermålet.

Istället anlände en friare från öster. Det var Jaroslav den vise, som var furste i Novgorod - "den nya staden". Detta giftermål blev av och Ingegerd tog det ryskklingande namnet Irina. Ingegerd hade inte fyllt 20 år, när hon nu blev rysk furstinna. Som bröllopsgåva fick hon landskapet Ladoga.

När Jaroslav och hans män hade besekrat sina fiender, kunde han och Ingegerd flytta in i den ryska huvudstaden Kiev. Ingegerd och Jaroslav fick tio barn. Många av dessa flyttade till olika europeiska kungahus. Dottern Elisabet äktade den norske vikingen Harald Hårdråde. Anna gifte sig med franske kung Henrik I. Anastasia blev drottning till den ungerske kung Andreas och Maria gifte sig med Kasimir av Polen.

Ingegerd förenades åter med sin ungdomskärlek. När Olav Haraldsson störtades från den norska tronen år 1028, fick han en fristad i Kiev. Det sägs att Ingegerd och Olav älskade varandra i smyg.

När Ingegerd blev äldre grundade hon flera nya kloster. Hon gick också själv i kloster och som nunna tog hon namnet Anna. När Ingegerd dog år 1050 begravdes hon i den ståtliga Sofiakatedralen i Kiev. I Ryssland firas Ingegerd, som helgonet Anna av Novgorod.

▲ Ingegerd Olofsdotter blev helgonförklarad i Ryssland.

Medeltiden

Man brukar säga att omkring år 1050 börjar medeltiden i Norden. Det är ungefär nu som de nordiska länderna Sverige, Norge och Danmark enas till egna riken med varsin kung.

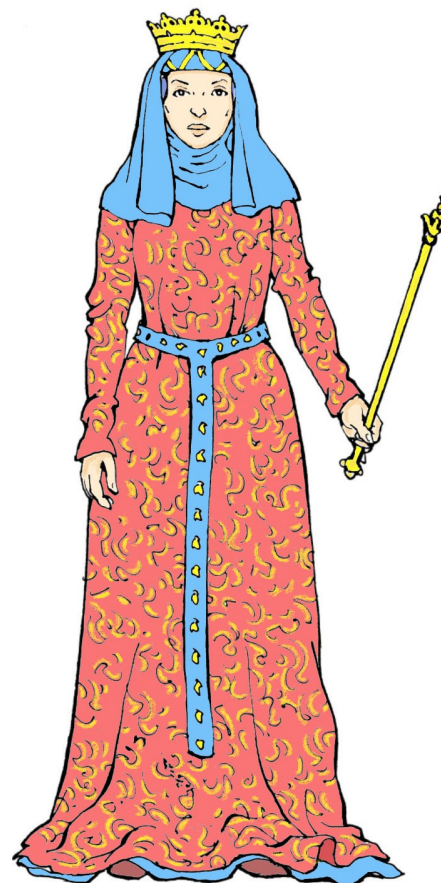
Det är också nu som folket i dessa länder slutar att tro på Oden, Tor, Freja och de andra gudarna. Istället går de över till kristendomen.

Under medeltiden börjar kungar och rika adelsmän att bygga stora och pampiga borgar med torn, vindbrygga och vallgrav.

Städerna blir fler och större. I städerna bor det köpmän och hantverkare av olika slag. Runt många av städerna byggs det ringmurar.

Eftersom Sverige nu är ett kristet land börjar man bygga kyrkor och kloster. Kyrkorna byggs av bönderna i byn. I klostren bor män och kvinnor som vill ägna sitt liv åt Gud. De kallas för munkar och nunnor.

Men fortfarande är de allra flesta människor i vårt land bönder. De lever av vad de odlar på åkrarna och av kött och mjölk som de får från sina husdjur. Även jakt och fiske är viktigt för medeltidens bönder.

▲ Drottning Margareta var en av de viktigaste personerna under medeltiden. Hon lyckades ena hela Norden till ett enda stort rike.

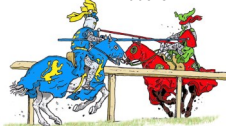
Olof Skötkonung

Birger jarl

Riddare

Heliga Birgitta

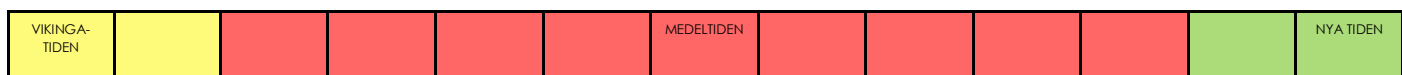

Drottning Margareta

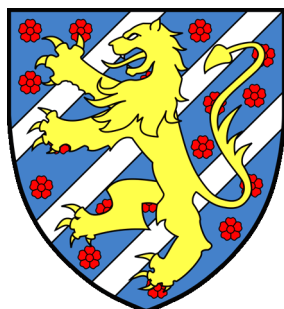

▼ I Sverige räknar man med att medeltiden börjar omkring år 1050 och varar till cirka år 1520.

MEDELTIDEN

950 1000 1050 1100 1150 1200 1250 1300 1350 1400 1450 1500 1550 1600

▲ *Birger jarl och hans vapensköld. Birger jarl anses ha grundat staden Stockholm.*

I detta kapitel kan du läsa om

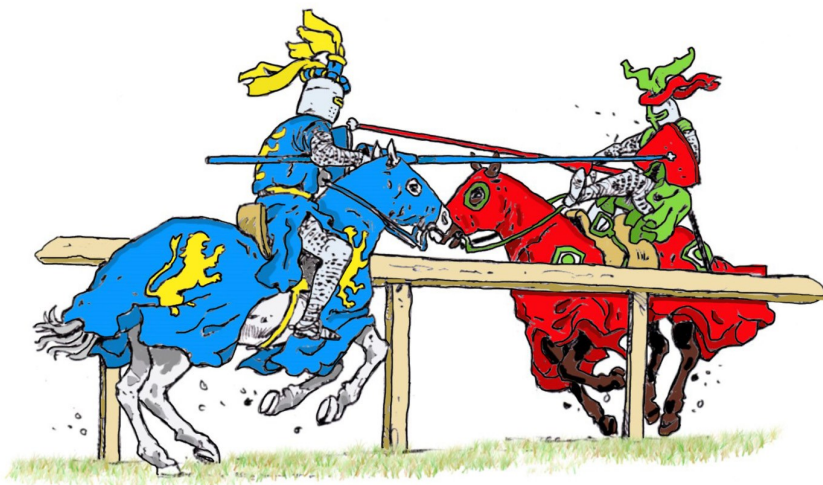
- * hur folk levde under medeltiden
- * hur folket delades in i de fyra stånden
- * hur kungar och adelsmän ökade sin makt
- * hur städer började växa fram
- * att man började bygga kyrkor och kloster
- * Hansan och handel mellan länderna
- * lagar, brott och straff
- * digerdöden

Historiska källor

Från medeltiden finns många historiska källor bevarade. Det beror bland annat på att allt fler människor lärde sig att läsa och skriva. Brev och anteckningar från medeltiden finns bevarade.

I klostren satt munkar och nunnor och skrev hela böcker för hand. Många av dessa böcker finns kvar än idag.

Från medeltiden finns många byggnader bevarade. Det kan vara hus, kyrkor och borgar. Några städer, som t.ex. Visby på Gotland, har även sin medeltida ringmur kvar. De olika byggnaderna berättar om hur människorna levde på medeltiden.

▲ *Medeltiden var riddarnas tid. En tornering var en tävling mellan riddare till häst.*

- ▶ *Alvastra klosterruin. När Sverige blev ett kristet land byggdes det kloster på många platser i landet.*

Sverige blir ett rike

Under medeltiden enades Sverige till ett rike med en kung. Det första Sverige bestod av de landskap som låg i Götaland och Svealand. Dessa var Uppland, Södermanland, Västmanland, Östergötland, Västergötland, Småland, Gotland och Öland. Men de olika landskapen hade en stor självständighet och kunde bestämma en hel del om t.ex. landskapets lagar.

Historiker tror att Sverige fick sitt namn efter svearnas land och hette till en början Svea rige. Namnet Svea rike har sedan förändrats under lång tid till namnet Sverige.

Svenskarna blir kristna

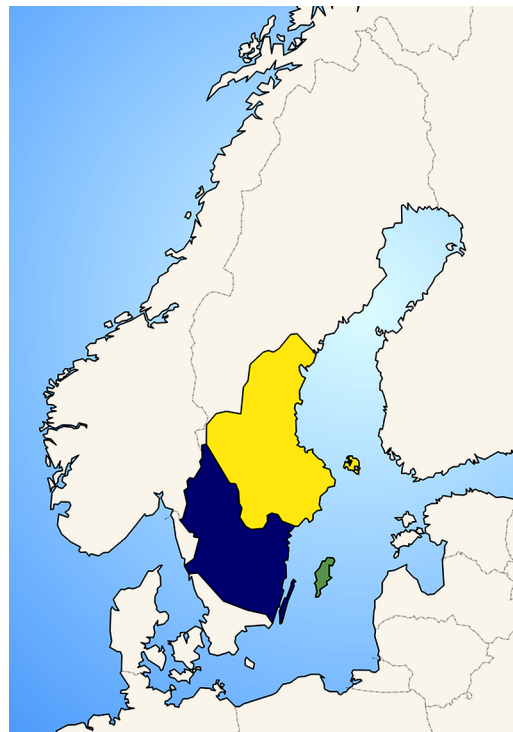
Olof Skötkonung brukar räknas som Sveriges förste kung. Han gick över till kristendomen och lät döpa sig vid Husaby källa omkring år 1000.

Men i början av medeltiden fortsatte många svenskar att tro på sina asagudar. Historiker tror inte att de flesta svenskarna hade gått över till kristendomen förrän drygt hundra år senare.

Kungen valdes vid Mora sten

De rikaste bönderna under medeltiden kallades för stormän. De hade större gårdar och mer pengar än de andra bönderna. Dessa stormän hade stor makt. Ofta blev de kungens medhjälpare och kunde hjälpa till i krig mot andra länder.

I början av medeltiden samlades stormännen från de olika landskapen i Uppland för att välja kung. Sveriges kungar valdes under lång tid på en plats som heter Mora sten, strax utanför Uppsala.

▲ Kartan visar Götaland och Svealand på 1100-talet. Det första Sverige bildades av dessa båda landsdelar.

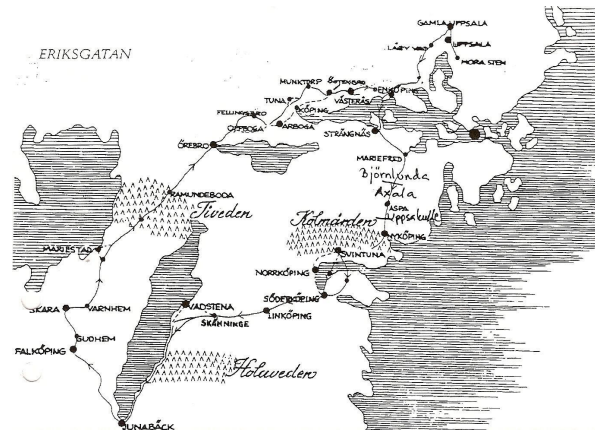

Kungaval vid Mora sten

Eriksgata

När en kung hade blivit vald var det viktigt att resa runt i riket och visa upp sig. Då besökte kungen de olika landskapen. Folket kunde då godkänna den nye kungen och samtidigt lova att lyda honom. En sådan resa kallades eriksgata.

Eriksgatan startade vid Mora sten utanför Uppsala och fortsatte sedan genom Södermanland, Östergötland, Västergötland, Närke, Västmanland och till slut tillbaka till Uppsala.

▲ Eriksgatan gick genom landskap i både Svealand och Götaland.

▲ Monumentet vid Gestilren. Här stod en av de avgörande striderna mellan den sverkerska och erikska ätten år 1210.

Äldre medeltiden var en orolig tid i Sverige

Sverige på 1100- och 1200-talet var en väldigt orolig tid. Många stormän gjorde uppror. De struntade i att lyda kungen och kyrkan. Dessutom slogs olika släkter om kungamakten i landet. Många kungar stupade i krig och ibland blev de till och med mördade.

Framförallt var det en tävlan mellan två kungaätter, som kallas den sverkerska och erikska ätten efter sina första kungar, Sverker den äldre och Erik Jedvardsson.

Erik Jedvardsson blev efter sin död dyrkad som ett helgon. Idag är han känd som Sveriges skyddshelgon - Erik den helige.

◀ Erik den helige är avbildad på staden Stockholms stadsvapen.

◀ Kyrkan i Kungslena är byggd på 1200-talet till minne av de segrar Erik Knutsson vann över Sverker d.y. och danskarna i slagen vid Lena år 1208 och Gestilren år 1210.

De första kyrkorna

Det hade tagit lång tid för Sverige att bli ett kristet land. Men under medeltiden började det byggas kyrkor ute i landet. I så gott som varje by reste bönderna sin egen kyrka.

Kyrkorna var först enkla träkyrkor, men med tiden byggde man stadiga stenkyrkor, som hade tjocka väggar och små fönster. Det var inte ovanligt att kyrkorna under medeltiden användes till försvarsanläggningar ifall folket i trakten blev överfallna av fiender.

Väggarna och taken i kyrkorna var ofta vackert målade. Bilderna föreställde olika händelser ur Bibeln. Inuti kyrkan fanns också en fint uthuggen dopfunt. Den använde prästen när byns nyfödda barn skulle döpas. I ett hörn framme i kyrkorummet stod en vacker predikstol. Det var härifrån som prästen predikade för bönderna om Gud och vad som stod i Bibeln.

▲ Husaby kyrka i Västergötland.
Kyrkan byggdes under 1100-talet.
De vackra takmålningarna
är från 1400-talet.

Prästerna ledde gudstjänsten

Prästen blev vald av församlingen, vilka var bönderna i byn. Under medeltiden fick inte prästerna gifta sig. De skulle ägna all kraft åt den kristna läran, istället för att skaffa hustru och barn.

När söndagen kom var det dags för vilodag. Så stod det ju i Bibeln. Då ringde kyrkklockorna och kallade församlingen till gudstjänst.

I kyrkan ledde prästen gudstjänsten. Först var det en mässa. Då stod prästen framme vid altaret och sjöng olika psalmer på latin. Ofta pratade han också med Gud.

Efter mässan fortsatte gudstjänsten med att prästen predikade. Då talade prästen till församlingen, så att de skulle förstå vad som stod i Bibeln. Han berättade att de goda människorna kommer till himlen, men han varnade också att om människorna inte skötte sig kunde de hamna i helvetet där djävulen härskade.

Efter själva gudstjänsten var det dags för nyheter. Då berättade prästen viktiga saker för församlingen. Det kunde handla om vilka personer som hade dött, men även nyheter om kungen, stormän eller krig.

Kyrkan blev rik och mäktig

Vid kyrkans altare stod vackra skulpturer och blänkande dyrbarheter, som t.ex. ljusstakar och skålar av silver. Kyrkans dyrbara saker var oftast skänkta av några rika stormän. Med sina gåvor till kyrkan hoppades de vara säkra på att komma till himlen efter döden. Kungen gav även gårdar och landområden till kyrkan.

Kyrkan och prästerna tog också ut skatt av bönderna. Den skatten kallades för tionde. Det betydde att en gård skulle ge en tiondel av det som gården tog fram, t.ex. var tionde ko, en tiondel av skörden och så vidare.

Med tiden bidrog skatter och gåvor till att kyrkan blev rik och förmögen. Och den som hade rikedomar under medeltiden fick också stor makt.

▲ Kyrkan i Kungslena. Lägg märke till att kyrkklockorna hänger i en klockstapel. Det var vanligt vid de medeltida kyrkorna.

▼ Framme vid altaret fanns vackra skulpturer och dyrbara silverljusstakar.

Att leva i kloster

Under medeltiden byggdes det många kloster i Norden. I ett kloster bodde män eller kvinnor, som lovat att bara leva för Gud. De ville leva ostörda och valde därför att leva i avskildhet. Ordet *kloster* betyder just avskildhet på latin, det språk som talades i klostret.

Männen i klostren kallades för munkar och kvinnorna för nunnor. Reglerna var stränga. Munkar och nunnor fick inte äga något. De fick inte gifta sig och män och kvinnor levde i olika kloster.

De första klostren i Sverige grundades av munkar från andra länder. Så småningom började även svenska män och kvinnor att leva i kloster.

Under medeltiden fungerade klostret även som sjukhus och hotell. I klostren fanns också våra första skolor. I örtagården odlades mängder av grönsaker, frukt, kryddor och örter. Av örterna tillverkades olika slags mediciner.

Många munkar och nunnor var skrivkunniga och handskrev tjocka böcker. Bland annat var det vanligt att de skrev av Bibeln. En del av dessa böcker finns kvar än idag och tillhör därför våra viktigaste historiska källor.

▲ *Alvastra klosterruin.*
Klostret grundades år 1143 av franska munkar och var ett av de allra första cisterciensklostren i Norden.

Den heliga Birgitta

Vet du vem som var Sveriges mest berömda person under medeltiden? Det var ingen mäktig kung eller modig riddare. Det var en kvinna som hette Birgitta Birgersdotter. Men för oss har hon blivit mest känd som den heliga Birgitta.

Birgitta föddes på Finsta gård i Uppland år 1303. Birgitta växte upp i en rik familj. Hennes pappa var lagmannen Birger Persson. När Birgitta bara var tretton år, blev hon bortgift med riddaren Ulf Gudmarsson. De bosatte sig på gården Ulvåsa i Östergötland. Tillsammans fick Birgitta och Ulf åtta barn.

Birgitta får uppenbarelser

När Birgitta var 41 år dog hennes make Ulf. Det var nu som Birgitta berättade, att hon började prata med Gud. Hon fick uppenbarelser där hon mötte Jesus och jungfru Maria, Jesus moder. Birgitta menade att de gav henne råd och talade om vad hon skulle göra. Birgitta var ofta arg på den svenske kungen Magnus Eriksson. Trots det skänkte kungen sin kungsgård i Vadstena till Birgitta, som hon tänkte använda till ett nytt kloster.

Birgitta färdas till påven i Rom

År 1349 var Birgitta tvungen att ge sig av till staden Rom. Hon ville få påvens tillåtelse att grunda sin nya klosterorden i Vadstena. Birgitta bodde under många år i Rom.

År 1370 godkände påven Urban V hennes nya klosterorden.

Efter att ha besökt Palestina under en pilgrimsresa blev Birgitta väldigt sjuk. Den 23 juli 1373 dog Birgitta i sin bostad i Rom. Precis som hon önskade, fördes hennes kvarlevor tillbaka till Vadstena och Sverige.

År 1384 kunde Birgittas dotter Katarina inviga Birgittas kloster i Vadstena i Östergötland.

Birgitta blev helgonförklarad av påven år 1391. Den heliga Birgitta är Sveriges enda riktiga helgon.

▲ Vadstena klosterkyrka.
Själva klostret invigdes år 1384.

En träskulptur av Heliga Birgitta